

## เทศน์เช้า วันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ภาษาสมมุติ ภาษาสมมุติมีหลากหลายภาษา แต่ภาษาใจมีภาษาเดียวนะ ภาษาใจ ภาษาเดียว แม้แต่คนกับสัตว์ก็ยังเข้าใจได้เลย เวลาสัตว์เรามองตามันสิ มันมีความสุข มีความทุกข์ เห็นไหม ภาษาใจ.. ภาษาใจคือภาษาความสุขความทุกข์ในหัวใจนะ ภาษาใจ เป็นภาษาสมมุติภาษาสากลอันหนึ่ง

แต่ถ้าเป็นอริยสัจ มันเป็นภาษาที่รู้จักกันอีกชั้นหนึ่งนะ รู้อีกชั้นหนึ่งเพราะอะไร เพราะคูสิ เวลาเราคิดกัน เห็นไหม เราคิดกัน เราสื่อภาษากัน แม้แต่ภาษายังต้องแปล ต้องแปลเพื่อความเข้าใจกัน ความเข้าใจกัน พอความเข้าใจ เห็นไหม นี่พอบอกว่านี่ อ้อ! อ้อ ไม่รู้ไง อ้อแล้วไม่รู้ แต่ถ้าเป็นธรรมนะ อ้อรู้ อ้อแล้วเข้าใจด้วย อ้อไม่รู้คืออ้อไง อ้อ เพราะ ความเข้าใจภาษาเรา มันเข้าใจคนละภาษาใช่ไหม แต่เวลาความเข้าใจของเรา แต่ไม่ใช่ เข้าใจตามความเป็นจริง อ้อ! แต่ให้อธิบายๆ ไม่ถูก

แต่ถ้าเป็นภาษาธรรมนะ มันถึงหนองอ้อ อ้อนี่ อ้อต้องรู้ด้วย รู้ในอะไร? รู้ใน อริยสัจ ถ้ารู้ในอริยสัจนี่มันเป็นสิ่งที่คาดหมายไม่ได้ แต่ถ้าเป็นภาษาสมมุติมันสิ่งที่ คาดหมายได้ คาดหมายเพราะเราเคยประสบสัมผัสมา มันสมมุติต่างกันไง ของชนิด เดียวกันแต่สมมุติต่างกันใช่ไหม แต่อริยสัจสมมุติไม่ต่างกัน สมมุตินะ สมมุติบัญญัติไป ขณะที่เราทำอยู่นี้เป็นสมมุติ เห็นไหม

คูสิ คูอย่างสมาธิก็เป็นสมมุติ เพราะอะไร เพราะเป็นอนิจจัง สรรพสิ่งนี้เป็น อนิจจัง อนิจจังเป็นสมมุติใหม่? เป็นสมมุติ แต่ในสมมุติความจริงไปไหน ความจริงตัว มันอนิจจังนั่นไง ตัวอนิจจังตัวเราเข้าใจใจ เห็นไหม พอเราปล่อยวางมา เหมือนผู้มี อิทธิพลทำลายผู้อื่นทั้งหมด ทำลายเขาทั้งหมดเลย แต่ตัวผู้มีอิทธิพลตัวนั้นคืออะไร นี่ ก็เหมือนกัน คือตัวใจ ถ้าใจของเรา เห็นไหม ทำลายเขาทั้งหมด ถ้ามันทำลายอาการของ

ใจ นี้กำหนดก่อน.. กำหนดให้มันสงบเข้ามาก่อน กำหนดเข้ามาเพื่ออะไร เพื่อจะเอากำลัง  
เข้ามาทำลาย ถ้าทำลายเข้ามาบ่อยครั้งเข้าๆ พอถึงตัวใจมันทำลายไม่ได้ เห็นไหม

ครูบาอาจารย์บอกพอเราเข้าไปถึงตัวอวิชชา นี่นางสาวจักรวาลใจ สิ่งที่มีมันเป็น  
นางสาวจักรวาล สิ่งที่มีมันลึกลับ เห็นไหม คุณกำหนดไปว่างหมด กำหนดภูเขาเลากาทะเล  
ได้หมดเลย นี่ผู้มีอิทธิพลใจ ผู้มีอำนาจมันทำลายเขาได้หมดเลย แต่มันไม่ยอมทำลายตัว  
มันเอง แล้วมันเป็นไปไม่ได้ด้วย มันเป็นไปไม่ได้ด้วยที่มันจะทำลายตัวมันเอง เห็นไหม

แต่ถ้าเป็นมรรคนะ ถ้าเป็นมรรคเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า  
เห็นไหม นี่สิ่งนี้มีมันมหัศจรรย์ ใครบ้างจะยอมทำลายตัวเอง แต่ถ้าไม่ทำลายตัวเองนะ ครู  
บาอาจารย์ท่านบอก เห็นไหม เวลาที่แรกพอมันว่าง เห็นไหม นี่กว่าทองคำ นี่กว่าสิ่งนี้  
เป็นของประเสริฐที่สุด เห็นไหม นี่ผู้มีอิทธิพลที่มีอำนาจมากที่สุดทำลายเขามาหมดคนะ นี่ที่  
เรียกว่าภาษาใดๆ นี่มันมีอิทธิพลมาก มันทำลายเขามาหมด นี่กว่าเป็นทองคำก็ไปสงวน  
รักษาไว้ แต่พอผ่านไปแล้วเป็นกองขี้ควาย เห็นไหม เป็นกองขี้ควาย แล้วเรานี้เรากล้าทุบ  
ทองคำ ทุบสิ่งที่มีคุณประโยชน์กับเราไหม

ในมหายานเขาบอก “ถ้าเจอองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ฆ่าก่อน” เห็น  
ไหม เวลาเราเข้าใจกันเราก็รับไม่ได้ เวลาเจอองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราจะฆ่า  
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้อย่างไร ก็พุทธะไง พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน นี่คือ  
ตัวอวิชชา ตัวธาตุรู้ตัวความรู้สึกรู้สีกของเรานี้มันตัวพุทธะ ตัวพุทธะนี้แหละตัวมันเอง เพราะ  
อะไร? เพราะมันละเอียด เห็นไหม

นี่รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา รูปราคะ อรูปราคะนี่มันเป็น  
สมบัติ เห็นไหม เป็นสมบัติ รูปฉาน อรูปฉาน มันเป็นราคะ เป็นราคะเพราะอะไร  
เพราะจิตมันไปติด เห็นไหม จิตมันเป็นความว่าง จิตมันปล่อยวางทั้งหมดมันเป็นราคะ  
สิ่งที่เป็นราคะนี้เราไม่รู้ นี่ ราคะเราก็คือเป็นกามราคะ ราคะเป็นเรื่องของการเสพกาม  
ราคะเป็นการผูกโกรธกัน ราคะนี่มันหยาบๆ นะ ราคะนี้ตัวมันเองเป็นราคะไม่มีใครรู้มัน  
แล้วจะย้อนกลับเข้าไปทำลายตัวมันเองนะ

แต่เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่เวลาครูบาอาจารย์นี้ท่าน  
กราบธรรม เวลาภิกษุที่กำลังวิปัสสนาอยู่ กำลังใช้ปัญญาใคร่ครวญเรื่องอวิชชาอยู่ แล้วมี

ความลึกลับสงสัย เพราะอะไร เพราะมีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ที่นั่น เห็นไหม  
นี่จะไปถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็ว่าเหมือนกับลูกศิษย์จะไปหาครูบา  
อาจารย์เพื่อจะให้เปิดช่องทางให้ใจ แล้วไปถึงที่กุฏิ เห็นไหม ฝนตกมา ฝนตกแรงมากขึ้น  
ไม่ได้ก็เลยรออยู่ที่นั่น เห็นไหม นี่เวลาฝนตกมาน้ำฝนนองไปหมดเลย แล้วน้ำฝนจาก  
ชายคาคกลงไปเป็นจุดเป็นต่อม มันเป็นฟองขึ้นมาแล้วมันแตก นี่สิ่งนี้คนเห็นกันทุกวัน  
คนเห็นเป็นเรื่องปกติเลย แต่เพราะอะไร เพราะวุฒิภาวะใจของเรามันไม่ถึงตรงนั้น

ใจของเราเหมือนกับผีนี้ เราไม่ได้เป็นผี คนที่เขาเป็นผี เห็นไหม มันเจ็บปวดไข้  
ไหม เวลาบ่งผีนี้ พอหนองแตกบับมันจะหายเจ็บปวดเลย จิตก็เหมือนกัน จิตเวลาผู้มี  
อิทธิพลทำลายเขาเข้ามาก่อน เห็นไหม ทำลายเข้ามาถึงตัวของใจ แล้วจิตมันกำลัง  
ใคร่ครวญอยู่ นี่กำลังใคร่ครวญ กำลังพิจารณาของจิตนั้นอยู่ พอไปเจออาการกระทบ  
เห็นไหม นี่สภาวะธรรมของครูบาอาจารย์ เวลาครูบาอาจารย์ว่าสรรพสิ่งเป็นธรรมทั้งหมด  
เป็นธรรมต่อเมื่อเราเป็น เห็นไหม เราเป็นผู้เฒ่าผู้แก่เราจะมองโลกนี้เข้าใจหมดเลย สิ่ง  
สภาวะเป็นธรรม ธรรมเพราะเราเข้าใจ เรามองเห็น

แต่เด็กมันไม่เข้าใจนะ เด็กนี้มันเรียกร้องเอา คุณเด็กสิ มันต่อต้าน มันเรียกร้องเอา  
แต่ความพอใจของมัน เห็นไหม มันเรียกร้องเอาแต่ความพอใจของมัน นี่มันต่างกันตรงนี้  
นี่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เป็นธรรม สภาวะธรรมๆ เป็นธรรมชาติ  
ธรรมเป็นธรรมทั้งหมดนะ ธรรมต่อเมื่อใจดวงนั้นเป็นธรรม จะเห็นนี่สภาวะเป็นธรรม  
เพราะใจมันเป็นธรรม แต่ใจมันเป็นกิเลสอยู่ที่นี่ มันนะสภาวะธรรมๆ นี่กิเลสมันหลอก  
หลอกว่าสิ่งนี้เป็นสภาวะธรรม สภาวะธรรมทำไมไม่ปล่อยละ

หลวงปู่ฝั้นท่านพูดนะ เวลาเราเทศน์ธรรมะกัน พูดธรรมะกันปากเปียกปากแฉะ  
นะ แต่ผมหัวดำๆ แล้วสละผมไม่ได้ใจ เพราะคือว่าคฤหัสถ์นี้สละมาเป็นบรรพชิต มาเป็น  
บรรพชิตเพราะอะไร บรรพชิตว่าเป็นนักรบ ทางอันกว้างขวาง เห็นไหม ๒๔ ชั่วโมงนะ  
เวลาเราอยากปฏิบัติกัน เราอยู่ทางครอบครัวเราอยากได้เวลามาก เราอยากมีโอกาสมาก  
เลย แต่เรามีความจำเป็นเพราะเรามีความรับผิดชอบ

คนดี.. คนดีเป็นผู้ที่รับผิดชอบ รับผิดชอบต่อชีวิตของเรา รับผิดชอบต่อครอบครัวของ  
เรา รับผิดชอบต่อสังคมของเรา รับผิดชอบต่อทั้งหมด เห็นไหม คนที่รับผิดชอบต่อ รับผิดชอบต่อ

แล้วนี่โอกาส เราต้องทำหน้าที่การงานของเราเพราะเรารับผิดชอบ เราต้องการให้สังคม  
ร่วมเย็นเป็นสุข ขอให้ครอบครัวของเราให้ญาติมิตรของเรามีความสุข เห็นใหม่ มี  
ความสุข เราสละความสุขออกไปให้คนอื่นแล้วเราก็เป็นความสุขด้วย เพราะสิ่งที่เรา  
พอใจ เห็นใหม่ นี่สิ่งนี้มันเป็นหน้าที่ มันจะทิ้งมาไม่ได้ ทิ้งมาไม่ได้ละ

แต่ถ้าถึงที่สุดเวลาที่ทิ้งมา เวลาเจ้าชายสิทธัตถะออกบรรพชา เห็นใหม่ เจ้าชาย  
สิทธัตถะออกมาแสวงหาโมกขธรรม นี่ทุกคนว่าเห็นแก่ตัวๆ มันเป็นคราวเป็นเวลานะ ถ้า  
เราสละออกก่อน เห็นใหม่ มันถึงจะต้องทำความสงบของใจก่อน ให้ใจนี้มันมีรากมีฐาน  
ของมันก่อน ถ้าใจไม่มีรากมีฐานความคิดเป็นโลกียะทั้งหมด ความคิดนี้โลกๆ โลกหมด  
เลย เพราะอะไร เพราะสภาวะธรรมๆ สภาวะธรรมมันเป็นธรรมชาติของเขา เขาไม่มีชีวิต  
ไม่มีจิตใจ ไม่มีสิ่งรองรับ ไม่มีตัวใจใจ

แต่สภาวะธรรมของเราดี สุข ทุกข์ นี่มันซบลงที่ใจ การกระทำของจิตมันจะลงที่  
ใจหมดเลย แล้วเวลานูปเพนิวาसानุสติญาณนะ ระลึกได้ เรานึกเมื่อวานได้ไหม เรานึกแต่  
ตอนเราเป็นเด็กได้ไหม ถ้าเราไม่ได้เป็นเด็ก เราไม่ได้ทำ เห็นใหม่ นี่ตั้งแต่เรามาที่สภาวะ  
แวดล้อมบ้านเรือนของเรา เราเปลี่ยนเราซ่อมไปก็หลังแล้ว เราเปลี่ยนบ้านไปก็หลังแล้ว  
นี่สิ่งที่เปลี่ยนบ้านก็หลัง บ้านมันมีความรู้สึกอะไร เพราะมันเป็นวัตถุใช้ไหม ธรรมชาติ  
มันก็เป็นสิ่งนี้เพราะมันไม่มีชีวิต มันไม่มีชีวิตของมัน มันเป็นสภาวะธรรมชาติ มัน  
แปรปรวนของมันตลอดเวลา แต่จิต จิตนะ เราเป็นคนครองบ้าน เราเป็นคนเปลี่ยนบ้าน  
เราเป็นคนซ่อมแซมบ้าน เราเป็นคนทำบ้าน นี่เห็นใหม่ สถิติอันนี้มันจะกลับมาลงที่ภา  
วาระ ลงที่ใจ ตัวภพ ตัวความรู้สึกอันนี้

เวลานูปเพนิวาसानุสติญาณนี้มันย้อนกลับไป ข้อมูลมันมีนะ ข้อมูลในใจมันมี  
มันก็ย้อนอันนี้ออกมา มันจะเห็นสภาวะของใจทั้งหมดเลย ว่าภพชาติเป็นอย่างไร เห็น  
ใหม่ มันจะชำระตรงนั้น นี่สภาวะธรรมชาติ สภาวะธรรมชาติมันเป็นของเขา มันเป็น  
ธรรมชาติของเขา มันแปรปรวน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าโลกนี้เป็น  
อจินไตย สภาวะนี้มันจะแปรปรวนอย่างนี้ตลอดไป เห็นใหม่ มันแปรปรวนตลอดไป  
เพราะมันมีอยู่ แล้วมันจะแปรปรวนอย่างนี้ตลอดไป แต่มันเป็นธาตุ แต่หัวใจนี้ ธาตุรู้  
เห็นใหม่ พุทธะๆ ที่ว่าต้องฆ่าพุทธะก่อน ฆ่าตัววิชชา ตัวความเป็นไป เห็นใหม่ สิ่งที่มี  
อยู่มันจะสูญหายไปได้อย่างไร

เวลาทำกิเลสออกจากใจแล้วนี่ ธรรมอันนี้สะอาดบริสุทธิ์ เห็นใหม่ สะอาด บริสุทธิ์แล้วมันไม่มีน้ำหนัก ไม่มีการแบ่งค่า ถ้าไม่มีการแบ่งค่าสภาวะธรรมก็เป็น สภาวะธรรม มองเข้าใจแล้วเป็นธรรมทั้งหมด เห็นใหม่ นี่ถ้าสภาวะธรรมธรรมจากหัวใจ อันหนึ่ง ธรรมจากธรรมชาติ ธรรมชาติเป็นธรรมชาติมันก็แปรปรวนอย่างนี้ มันก็เป็น เรื่องของร่างกาย

เหมือนร่างกายเลข ร่างกายธาตุ ๔ ธาตุ ๔ นี่แปรปรวนตลอดเวลา เห็นใหม่ ธาตุ ๖ เห็นใหม่ ธาตุ ๖ อากาศธาตุ อากาศธาตุคือโพรง อากาศธาตุ อวกาศกับอากาศ อากาศ คือโพรงกระดูก เห็นใหม่ มันเป็นสุญญากาศ สุญญากาศคือโพรงกระดูกของเรา

แล้วตัวธาตุรู้ เห็นใหม่ ธาตุ ๖ ธาตุ ๔ ธาตุ ๖ ธาตุ ๖ นี่เวลาองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์เฉพาะผู้ที่เป็นบรรพชิต ผู้ที่นักรบ เห็นใหม่ ธาตุ ๖ เห็นใหม่ ธาตุ ๖ เป็นธาตุรู้ ธาตุรู้มันโดนปกคลุมด้วยอวิชชา นี่สิ่งนี้เวลาปฏิบัติมันจะเข้าไปถึงตัวของใจ นี่สภาวะธรรม ถ้าสภาวะธรรมนี้มีครูบาอาจารย์ มันถึงบอกมันมีโลกียปัญญา โลกุตตร ปัญญา โลกุตตรปัญญาต้องอาศัยฐาน เห็นใหม่ ฐาน สติ สมาธิ ปัญญา ถ้าสติ สมาธิ ปัญญา ปัญญาอย่างนี้ ปัญญาที่เกิดจากวิปัสสนา ปัญญาธรรมจักรที่จักรมันเคลื่อน ออกไป

ถ้าไม่มีจักรเคลื่อน เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ธรรมจักร เห็น ใหม่ นี่เทวดา อินทร์ พรหม ส่งข่าวกันต่อๆ ไป เห็นใหม่ นี่จักรนี้เคลื่อนแล้วย้อนกลับ ไม่ได้ ย้อนกลับไม่ได้เพราะมันเป็นอดีต มันเป็นประวัติศาสตร์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้าองค์ที่ ๔ เห็นใหม่ มันจะย้อนกลับไปได้อย่างไร มันย้อนกลับไม่ได้ แล้วการ ย้อนกลับไม่ได้มันเป็นผลไปแล้ว มันเป็นอกุปปธรรม เป็นอฐานะ เป็นอฐานะ คนที่เกิด ตายไปแล้ว อย่างเรานี้เกิดตายเกิดตายมันก็เกิดตายในวัฏฏะ

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เกิดในวัฏฏะแล้ว เพราะธรรมจักรอันนี้ จักรอันนี้ ธรรมอันนี้ มันได้เคลื่อนในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ทำลายกิเลสออกมาแล้ว อันนี้มันเป็นผลแล้ว มันเป็นอฐานะที่จะย้อนกลับได้ แล้วเวลา เทศน์ว่าการออกมานี้ มันก็เป็นตั้จธรรมอันเป็นความเป็นจริง แต่เป็นความจริงขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ แล้วเราก็ไปศึกษา นี่ศึกษาแล้วเราใคร่ครวญของเรานี้มัน

เป็นโลกียะ โลกียะเพราะเป็นเรา โลกียะจากกิเลสของเรานะ โลกียะจากใจของเรา ใจของเราไปศึกษา ธรรมอันนั้นเป็นของจริง ธรรมชาติเป็นของจริง แต่ใจเราเป็นของปลอม แล้วมันศึกษาอันนั้นขึ้นมา มันก็เลยปลอม ปลอมเพราะเอากิเลสเราเข้าไปบวก กิเลสเราเข้าไปวิเคราะห์ กิเลสเราเข้าไปสัมผัส

แต่เวลาใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใจของผู้ปฏิบัติ ใจของครูบาอาจารย์ที่สิ้นแล้วนี้ มันไม่มีสิ่งนี้บวก มันเป็นธรรมเหมือนกัน ธรรมเหมือนกันเข้ามาเหมือนลมพัด สิ่งต่างๆ มันเป็นไป มันไม่มีสิ่งใดมาคิดขวางใจ แต่ของเรานี้เรามีกำแพง กีดขวาง กำแพงทฤษฎีมานะของเรา กำแพงกิเลสของเรามันกีดขวางอยู่ ตัวมันผ่านไปไม่ได้หรอก มันติดอยู่ที่กำแพงของเรา เห็นไหม คิดที่ฐานะของเรา คิดที่เกียรติของเรา เห็นไหม นี่มันถึงธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นธรรมชาติเหมือนกัน แต่ธรรมชาติของใคร?

ธรรมชาติของผู้ที่มีกิเลสอย่างหนึ่ง ธรรมชาติของผู้ที่ไม่มีกิเลสอย่างหนึ่ง เพราะมันมองด้วยวุฒิภาวะต่างกัน มองด้วยหัวใจต่างกัน ให้ความต่างกัน เห็นไหม นี่สิ่งที่ต่างกัน อันนี้ภาษาสมมุติ นี่เห็นไหม เวลาอุปาทิเสสนิพพาน พระอรหันต์ที่มีชีวิตอยู่ไฉน เพราะอะไร ยังสื่อสมมุติอยู่กับเขา แต่อุปาทิเสสนิพพานพระอรหันต์ที่สิ้นชีวิตไปแล้วหมดกันๆ แล้ว สื่อกับสมมุติไม่ได้ เว้นไว้แต่ เว้นไว้แต่ เห็นไหม อย่างหลวงปู่มั่น อย่างครูบาอาจารย์นี้ ทำความสงบของใจ เห็นไหม นี่สิ่งที่อาหาร ๔ นะ มโนสัญญาเจตนาหาร มโนเห็นไหม มนสุมิปี นิพพิณฑติ มโนสมผลเสปี นิพพิณฑติ มโนกัศวเบือหน่าย ความสัมผัสของใจก็น่าเบือหน่าย สิ่งที่เป็นเบือหน่ายทั้งหมด แต่มันเป็นสมมุติบัญญัติที่จะสื่อเข้ามา แต่ต้องมีจิตฐานพร้อมมันถึงจะสื่อสัมพันธ์กันได้ เห็นไหม

นี่พระอรหันต์มีอยู่ไฉน แต่มีอยู่ของผู้ที่มีจิตเสมอกัน ผู้ที่มีจิตที่เป็นประโยชน์ถึงจะสื่อสัมพันธ์กัน มีอยู่ทั้งนั้นแต่โลกไม่เข้าใจสิ่งใดๆ เลยทั้งสิ้น โลกมีแต่การคาดหมายของกิเลส กำแพงขวางกันขวางกันใจของตัว แล้วใจของตัวเข้าไปไม่ถึงจะความเป็นจริงไฉน มันก็อยู่ในกำแพงอยู่อีกซีกกำแพงหนึ่ง กำแพงของสมมุติ แต่ถ้ามันผ่านทะลุกำแพงเข้าไปมันเป็นวิมุตตินะ มันไม่มีกำแพงสมมุติมาขวางกัน เห็นไหม ทำไมมันจะสื่อไม่ได้ มันสื่อได้ทั้งนั้นละ แต่สื่อที่เป็นประโยชน์หรือไม่เป็นประโยชน์ละ สื่อแล้วไม่เอามาเป็น

ประโยชน์กับโลก ไม่เอามาเป็นประโยชน์กับเรา เห็นไหม ประโยชน์ๆ ประโยชน์ของโลก ประโยชน์ก็คือจี๊โลก จี๊โกรธ จี๊หลง เห็นไหม ประโยชน์ก็คือจี๊

แต่ธรรมเป็นธรรมสะอาดบริสุทธิ์นะ ธรรมในหัวใจสะอาดบริสุทธิ์มาก นี่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่เวลาครูบาอาจารย์ท่านถึงกราบพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ กราบจากหัวใจนะ กราบพระธรรมๆ นี่ แต่พระธรรมที่กิเลสเจือไปด้วย มันก็เป็นของกิเลส เห็นไหม ธรรมของกิเลสคือสภาวะธรรมชาติใจ มันเปลี่ยนแปลงไปไม่คงที่หรอก นี่พายุจะพัด แผ่นดินจะเปลี่ยนแปลง เห็นไหม กัดเซาะชายตลิ่งแล้ว ตะกอนจะสะสมเกิดเป็นแผ่นดินใหม่ แล้วจะเกิดมีการกัดเซาะไปกันอย่างนี้ๆ ตลอดไป แล้วเราก็จะอยู่กันอย่างนี้ นี่เรื่องของโลก เห็นไหม

แต่เรื่องของใจ เรื่องของใจสุดสิ้นได้ โลกนอกโลกใน โลกนอกคือเรื่องโลก เรื่องจักรวาล โลกในโลกทัศน์ โลกกิเลสร้ายกว่าเยอะ กว้างกว่าเยอะ ทำลายกว่าเยอะ เพราะมันกว้างขวางมันยึดภพยึดชาติ แล้วทำลายภพจากภายใน โลกนอกโลกใน ถ้าโลกในสิ้นแล้ว โลกในทำลายโลกในแล้ว โลกนอกอาศัยกันไป สอุปาทิเสสนิพพาน เอวัง